

Serada üzüm yetiştiriciliğinin esas amacı erkencilik olup asmaların erken uyandırılarak erken dönemde hasadı hedeflenmektedir. Serada yapılan yetiştiricilikte neredeyse 2 aya kadar erkencilik sağlanmaktadır. Bunun dışında son turfanda üzüm yetiştiriciliğinde geççi çeşitlerin üzerinin plastik örtü ile örtülmesi ile de örtü altı yetiştiriciliği yapılabilir. Daha çok Marmara ve Ege Bölgesi'nde yapılmaktadır. Buradaki amaç üzümleri yağmurlardan, doludan, çiğden koruyarak kurşuni küf gelişimini engellemektir. Böylece hasat geciktirilerek son turfanda dönemindeki yüksek fiyatlardan yararlanılabilmektedir. Fakat bu şekilde son turfanda üzüm yetiştiriciliği gerçek anlamda bir sera yetiştiriciliği değildir.

Örtüaltında Üzüm Yetiştiriciliği Yapmak İçin Hangi Faktörler Dikkate Alınmalıdır?

Sera Tipi

Erkencilik amacıyla serada üzüm yetiştiriciliğinde daha çok plastik seralar kullanılır. Az da olsa cam seralarda ve polikarbon seralarda üzüm yetiştiriciliği yapılmaktadır. Normal seraların dışında asma sıralarının üzerini yüksek tünel şeklinde plastik ile kapatmak da erkencilik sağlamaktadır. Genel olarak sebze seralarının oluk altı yüksekliği 2 metre civarında yapılmaktadır. Bu yükseklikteki seralarda üzüm yetiştirmek mümkündür. Ancak son yıllarda oluk altı yüksekliği 3-3.5 metre civarında olan seralar da bu amaçla kullanılmaktadır. Yüksek tüneller ile serada yetiştirilen asmalar arasında olgunlaşma bakımından belirgin bir farklılık bulunmamaktadır.

Çeşitler

Örtüaltı üzüm yetiştiriciliğinde çeşit seçimi çok büyük önem arz etmektedir. Amaç erkencilik olduğundan ötürü çeşitlerin çok erkenci veya erkenci olması gerekir. Bu bağlamda mevcut yetiştiricilikte kullanılan Yalova İncisi, Prima, Trakya İlkeren çeşitlerinin yanında Black Magic, Spil Karası çeşitleri de erkencilik ve verim bakımından uygun çeşitlerdir. Ayrıca erkenci bir çeşit olmamasına rağmen yüksek kazanç sağlamasından ötürü Red Globe çeşidinin de örtüaltı yetiştiriciliği yaygınlaşmaktadır. Yalova İncisi beyaz, diğer çeşitler renkli ve tüm çeşitler çekirdekli. Spil Karası yeni bir çeşit olup Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü'nde geliştirilmiştir. Olgunlaşma zamanı Trakya İlkeren çeşidi ile yaklaşık zamanlardadır. Ne yazık ki bu yetiştiricilik tipine uygun verimli ve çekirdeksiz çeşit arayışı devam etmektedir. Bu konuda bakanlığımıza bağlı araştırma enstitülerinde çeşit geliştirme çalışmaları öncelikli araştırma konusu olmakta ve çalışılmaktadır.

Yetiştirme Tekniği

Plastik seralarda yetiştirilen üzümlerde örtü materyali olarak tek yıllık plastik kullanılacak ise, genel olarak ocak ayı içerisinde plastiklerin örtülmesi gerekir. Böylece asmaların kış sonuna doğru uyanması sağlanarak soğuktan zarar görme riski azaltılacaktır. Eğer birkaç yıllık plastik kullanılacaksa seraların yan ve çatı havalandırma açıklıkları hasadı takiben haziran ayında açılarak yılbaşına kadar açık tutulmalıdır. Asmaların örtü altında yetiştiriciliği yoluyla sera içerisindeki ortalama hava sıcaklığında ve gerekli sıcaklık toplamı ihtiyacının karşılanmasında sağlanan hızlı artış daha erken

göz uyanmasını ve dolayısıyla daha erken olgunlaşmayı sağlamaktadır.

Asmalardan genellikle ikinci yaşından itibaren verim alınmaya başlanır. İlk dikim yılında verim alındığı durumlar da olabilmektedir. Fakat özellikle ilk iki yıl daha çok asmaların gelişmesi sağlanmalı, üçüncü yıldan itibaren verim alınmaya başlanmalıdır. İlk yıldan itibaren ürün alınmaya başlanan ve takip eden yıllarda fiyat getirisinin fazla olmasından kaynaklı bilinçsizce ve çeşide uygun olmayan göz sayıları bırakılması asmayı hırpalamaktadır. Bu uygulamalar sonucu ilk yıllarda tatmin edici verimler elde edilse de sonraki yıllarda verimde ciddi düşüşler, tanelerde hasada yakın zamanda pörsümeler görülmektedir. Çeşitlere ve terbiye şekillerine özgü budama uygulamalarının mutlaka dikkate alınması gerekmektedir.

Asmaların sera yapılacak alana önceden dikilip seraların birkaç yıl sonra asmalar tam verime yattıktan sonra inşa edilmesi de bir seçenektir. Gübreleme ve bakım işlemlerinin uygun şekillerde yapılması sonucu 2. yıl verim alınabilmekle birlikte, 3. yıl tatmin edici bir verime ulaşılabilir. Asmaların dikim aralığı çeşitlerin gelişme gücüne ve toprak durumuna göre 1 x 1.5 m şeklinde sık olabileceği gibi, 2 x 3 m şeklinde normal aralıklarla da olabilmektedir.

Yabancı ot çıkışı önlemek amacıyla seraların içerisi siyah plastik malç ile kaplanabilir. Bu durum toprağın daha iyi ısınması dolayısıyla daha erken uyanmayı da sağlar. Fakat üreticilerin neredeyse hepsi ara tarım şeklinde fasulye, hıyar vb. yetiştiriciliği yaptıklarından dolayı pratikte uygulama alanı bulamamaktadır. Aynı zamanda mekanik mücadele ve herbisitlerle de yabancı ot mücadelesi mümkündür. Fakat herbisitlerin

bitkide ve toprakta yarattığı kalıntı problemi ve toprağın flora ve faunasına verdiği hasarlardan ötürü çok tavsiye edilmemektedir.

Terbiye Sistemi

Yatay (çardak) ve dikey (duvar tipi, guyot) sistemler kullanılabilir. Terbiye ve budama şekli çeşidin yetiştirme isteğine ve sera koşullarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Mevcut durumda örtüaltında yetiştirilen çeşitlerin neredeyse hepsi kısa ve karışık budanabilmektedir.

Bakım İşleri

Yeşil Budama: Salkım taslaklarının iyi gelişebilmesi için tomurcukların iyi ışık alması gerekir. Bu nedenle özellikle çardak sisteminde tomurcukların iyi güneşlenmesi sağlanmalıdır. Bu nedenle uç alma, yaprak alma, filiz alma gibi yaz budamaları düzenli bir şekilde yapılmalıdır. Hatta gereksiz olan ve salkım taşımayan sürgünler gölgeleme durumları düşünülerek mutlaka alınmalıdır.

Sulama: Uyanmayı takiben düzenli sulanarak asmanın strese girmemesi sağlanmalıdır. Toprak tiplerine ve yörelere göre değişmekle birlikte genelde başlangıçta iki hafta arayla yeterli olan sulama, sera içi sıcaklığının oldukça yükseldiği ilkbahar sonu ve yaz aylarında haftada 1-2 defaya kadar çıkarılabilir. Seralarda mutlaka damlama sulama sistemi kullanılmalıdır.

Gübreleme: Mutlaka toprak tahlili sonuçlarına göre yapılmalıdır. Sezon içerisinde de çiçeklenme ve ben düşme dönemlerinde yaprak analizlerine göre gübreleme tekrar şekillendirilmelidir. Asmalara içinde bulunduğu gelişme dönemine, gücüne, çeşidine, yaşına ve aşılı olup olmama durumuna göre uygun miktar ve sıklıkta gübre verilmelidir. Gübreler damlama

sulama sisteminden verileceğinden ötürü buna uygun gübreler seçilmelidir.

İlaçlama: Örtüaltı yetiştiricilikte sezon açıkta yetiştiriciliğe göre daha kısa olduğundan dolayı ilaçlama sıklığı daha az olmaktadır. Ancak yağışlı havalardan sonra özellikle mildiyö hastalığına karşı iyi bir ilaçlama yapmak gerekir. Özellikle olgunlaşma döneminde yan ve tepe havalandırmalar tamamen açılarak hem sera içinde iyi bir hava sirkülasyonu sağlanarak hastalık çıkışı azaltılır hem de salkımların daha iyi gelişmesi sağlanır. Hasada yakın dönemde kuş zararını önlemek için seranın açıkta kalan kısımlarının tül ile örtülmesi gerekir.

Hasat

Üzümler olgunlaşınca hasat genelde iki defada yapılır. Üzüm salkımları sapından tutularak ve tanelere fazla dokunulmadan hasat yapılmalıdır. Paketlemede 5 kg'lık küçük plastik kasalar ya da karton kutular kullanılır. İyi bakım koşullarında dekara ortalama 3-4 ton üzüm hasat etmek mümkündür. Ancak modern seralarda, programlı dengeli sulama ve gübreleme ile bu değer 5-6 tona çıkarılabilmektedir. Serada yetiştirilen erkenci üzümlerin satış fiyatları açıkta çıkan ilk üzümlere göre 3-5 kat daha fazla olmaktadır.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
📠: 0 324 518 00 80

T.C.

TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Örtüaltı Bağcılık

Zir. Yük. Müh. Güzin TARIM

Mersin-2022